

Régiók Bizottsága vélemény – Tárgy: „A helyi és regionális önkormányzatok hozzájárulása a klímaváltozás elleni küzdelemhez”

(2006/C 115/20)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Unió egyesült királyságbeli elnökségének azon 2005. június 30-i felkérésére, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 265. cikkének (1) bekezdése alapján készítsen jelentést „A helyi és regionális önkormányzatok hozzájárulása a klímaváltozás elleni küzdelemhez” címmel;

tekintettel a Régiók Bizottsága elnökének 2005. július 25-én hozott határozatára, melyben megbízza a „Fenntartható fejlődés” szakbizottságot, hogy a fenti témában jelentést készítsen;

tekintettel a 2005. március 22–23-i Európai Tanács és a 2005. március 7-i Környezetvédelmi Tanács elnökségi következtetéseire;

tekintettel a Régiók Bizottsága 2000. szeptember 21-én, a Zöld könyv az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának Európai Unión belüli kereskedelméről tárgyban megfogalmazott véleményére, valamint az Európai Bizottság közleményére a Tanács és az Európai Parlament részére: Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére irányuló közösségi politikák és intézkedések: Úton az Európai Klímaváltozási Program (ECCP) felé, COM(2000) 87 final és COM(2000) 88 final – (CdR 189/2000 fin (!));

tekintettel a „Fenntartható fejlődés” szakbizottság által 2005. június 28-án elfogadott véleménytervezetére (CdR 65/2005 rev. 1) az Európai Bizottságnak a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága részére a következő tárgyban írott közleményéről: „Nyerjük meg a csatát a globális éghajlatváltozás ellen” (COM(2005) 35 final);

tekintettel a „Területi kohéziós politika” szakbizottság által 2005. október 6-án elfogadott véleménytervezetre (CdR 215/2005 rev 1 – előadó: Ken Bodfish, Brighton & Hove város tanácsának vezetője, UK/PES);

Mivel:

1. a klíma változóban van; a tudósok világszerte felismerték, hogy 2100-ra 1,4–5,8 °C-os hőmérséklet-emelkedésre számíthatunk;
2. az EU Miniszterek Tanácsa 1996-ban kijelentette, hogy „úgy véli, hogy a globális középhőmérséklet legfeljebb 2 °C-kal haladhatja meg az iparosodás előtti korszakban mért értéket”;
3. a klímaváltozás eredményeit az egész világon érezni fogják, mindenekelőtt helyi szinten, olyan hatások révén, mint például a terméshozamok csökkenése; árvizek; erdőtüzek; a talaj károsodása és eróziója; vízhasználati korlátozások; a közúti és vasúti infrastruktúra károsodása; a biodiverzitás csökkenése; kimaradások az áramellátásban; a fosszilis tüzelőanyagok tartalékainak csökkenése; szerkezeti károk és a vízszintek csökkenése; hősziget-⁽²⁾ és levegőtisztasági problémák;
4. a szélsőséges időjárási körülményeknek, például az áradásoknak már most is jelentős hatásuk van az európai gazdaságra, s a prognosztizált további klímaváltozással ez katasztrofálisnak bizonyulhat;
5. kétségtelen, hogy a klímaváltozás megelőzésében születnek eredmények, azonban a már felmerülő hatások enyhítése, illetve az azokhoz való alkalmazkodás kombinációjára is szükség lesz;
6. a helyi és regionális önkormányzatok fontos szerepet játszanak a klímaváltozás figyelésében és felmérésében, a helyi és regionális közösségek lehetséges hatásokról való tájékoztatásában, valamint a klímaváltozás hatásainak enyhítésére és a hozzájuk való alkalmazkodásra, illetve a fenntartható energiafelhasználás ösztönzésére irányuló stratégiák kidolgozásában;

a 2005. november 16–17-én tartott 62. plenáris ülésén (a november 17-i ülésnapon) egyhangúlag elfogadta a következő véleményt:

(¹) HL C 22., 2001.1.24., 30. o.

(²) Meleg napokon a városi területek levegője mintegy 4 °C-kal melegebb lehet, mint a környező területeké; itt a nagy kiterjedésű városi és külvárosi terek, valamint a csekély szél és kevés felhőtakaró kombinációja „hősziget”-hatásokhoz vezethet.

1. A Régiók Bizottságának nézetei

A Régiók Bizottsága

Bevezetés

1.1 **üdvözl**i az Európai Bizottság és a Miniszterek Tanácsa által a klímaváltozás területén eddig mutatott vezető szerepet, és arra buzdít, hogy ez az elkötelezettség a klímaváltozással kapcsolatos következő, 2012 utáni politikában és azt követően is megmaradjon;

1.2 **nagyr**a értékeli a Miniszterek Tanácsa által 2005 márciusában mutatott elkötelezettséget, amely további emisziócsökkentési célkitűzések elfogadásában nyilvánult meg, és sürgeti az EU-t, hogy fordítson nagyobb figyelmet a klímaváltozás ellen tett globális intézkedésekre, annak biztosítása érdekében, hogy ez az elkötelezettség más helyeken is megnyilvánuljon;

1.3 **hangsúlyoz**za, hogy a helyi és regionális hatóságoknak döntő és nélkülözhetetlen szerepük van a klíma védelmében. A helyi és regionális önkormányzatok azok a helyek, ahol egy-egy terület jólétének, a legfőbb szolgáltatások nyújtásának, az emberek élet- és munkakörülményeinek, a végrehajtó hatalomnak, a gyakorlati know-how-nak és a demokratikus legitimitásnak a felelőssége összpontosul. A helyi és regionális önkormányzatok a fenntartható energia használatával oly módon járulhatnak hozzá a klíma stabilitásához, ahogy egyetlen szervezet sem képes;

1.4 **úgy véli**, jobban fel kellene ismerni, hogy a helyi és regionális hatóságok milyen átfogó szerepet játszhatnak a klímaváltozás elleni küzdelemben, s e szerepkörükhöz megfelelő erőforrásokkal kellene ellátni őket;

1.5 **kiemeli**, hogy azok, akiket a klímaváltozás a legérzékenyebben érint, többnyire a legszegényebbek (mind az EU-ban, mind azon kívül), és gyakran csak korlátozott mértékben képesek alkalmazkodni a klímaváltozás következményeihez. A klímaváltozás elleni küzdelem során több figyelmet kell fordítani az ún. „fuel poverty” (a szegények számára nehezen kifizethető, magas energiaszámlák) kérdésének megoldására és az energiahatékonyság javítására, valamint arra, hogy az egyes közösségek rugalmasabban tudjanak reagálni a várható jövőbeli hatásokra;

1.6 **úgy véli**, hogy minden politika központi elemévé kell tenni az energiakérdések megoldásának hierarchiáját:

- a) az energiaszükséglet csökkentése,
- b) az energia hatékonyabb felhasználása,

c) megújuló energia felhasználása,

d) a fosszilis tüzelőanyagok további felhasználásának tisztának és hatékynak kell lennie;

1.7 **megjegyz**i, hogy a klímaváltozás elleni küzdelemnek gyakran számos, regionális és helyi szinten realizálható előnye van, így például a regionális gazdaság versenyképességének javulása;

2. A klímaváltozás nem csupán fenyegetés – lehetőség is

2.1 **hangsúlyoz**za, hogy a klímaváltozás a megváltozó időjárás negatív hatásai miatt, és mivel a fosszilis tüzelőanyagok készletének csökkenésével párhuzamosan az ellátás biztonsága egyre labilisabbá válik, közvetlen biztonsági fenyegetést jelent Európa számára. Európának egészében véve emelkedő biztonsági költségekkel kell számolnia, és a vagyontárgyak sok esetben biztosíthatatlanná válnak;

2.2 **emlékeztet** arra, hogy a klímaváltozás – amellet, hogy az egyik legnagyobb fenyegetés életmódunkra nézve – egyúttal komoly lehetőségeket is nyújt arra, hogy fenntarthatóbb, integratívabb és versenyképesebb jövőt építsünk;

2.3 **figyelembe veszi**, hogy a helyi és regionális önkormányzatok tapasztalata nagyban hozzájárulhat az EU klímaváltozással kapcsolatos jövőbeli politikájához. E cél érdekében az alábbiakban ismertetünk néhány rövid esettanulmányt, amelyek a klímaváltozással összefüggő fő cselekvési területekhez kapcsolódnak, és ajánlásokat tartalmaznak a jövőre nézve;

3. Példák helyi és regionális lépésekre ⁽³⁾

3.1 A minőség ösztönzése és tapasztalatcsere a módszerekről

A szakismeretek elmélyítését célzó társulások erősíthetik és összehangolhatják a klímaváltozással kapcsolatos helyi és regionális stratégiákat, továbbá elősegíthetik a szaktudás terjesztését és a bevált gyakorlatok kölcsönös megismerését. A helyi és regionális önkormányzatok társulásainak tapasztalatai komoly eredményeket mutattak, amelyeket az európai és országos politikáknak is meg kell ismerniük:

⁽³⁾ Az alábbi példákról vagy közvetlen tudomásunk volt, vagy az EU-szerte működő helyi önkormányzatok hálózatai révén gyűjtöttük őket. A helyi önkormányzatok országos szervezeteinek a klímaváltozáshoz kapcsolódó országos projektjei folytánszámos példa az Egyesült Királyságból származik. Az előadó tisztában van azzal, hogy EU-szerte számos további példát találni, és üdvözl i a nemzeti tapasztalatcsere EU által finanszírozott intenzívebb segítését.

A Climate Alliance (Klímaszövetség) által alapított **The Climate Star Awards** („Klímacsillag”) díjjal azokat a kiemelkedő tevékenységeket jutalmazza, amelyek a klímaváltozással folytatott küzdelemhez kapcsolódnak, és dokumentálják az Európa-szerte szerzett tapasztalatokat és az elért eredményeket. A kiválóság díjazása mellett a helyi és regionális önkormányzatok közötti tapasztalatcserét is támogatják. A fenntartható energiával összefüggő országos rendszerek, például az **Angliában és Walesben működő Beacon Council Scheme**, a helyi szinten tapasztalható problémákkal kapcsolatos tapasztalatcserére és kommunikációra is összpontosítanak;

3.2 A megújuló energiaforrások támogatása

A klímabiztonságot fenyegető tényezők miatt egyre inkább számításba kell vennünk az energia helyi előállítását. A helyileg előállított energia gyakran hatékonyabban használható fel, mivel rövidebb távolságokra kell eljuttatni. A megújíthatóbb energiakapacitás kiépítéséhez a helyi és regionális önkormányzatok kezében van a kulcs. A tervezésben és a beszerzésben betöltött szerepük miatt elsősorban ők sáfárkodnak a helyi energiakapacitással és energiafogyasztással. A helyi szintű megújuló energiaforrások fejlesztése a helyi szakismereti és technológiai bázis kiépítéséhez is alapvető fontosságú. A helyi szinten mutatott elkötelezettség azonban nem párosul az EU-n belüli, magas szintű elkötelezettséggel. Ha meg akarjuk teremteni a versenyképes, alacsony szénkibocsátású jövőbeli létesítmények szakismereti és technológiai alapjait, ennek meg kell változnia:

A **svédországi Malmö** városában az „International Council for Local Environmental Initiatives’ Cities for Climate Protection” program révén új, ezerlakásos városrészt építettek, amelyet 100 %-ban megújuló energiaforrásokból látnak el. Az energiaellátás helyi nap-, szél- és vízerőforrásokon, valamint a városrész hulladékából és szennyvizéből nyert energián alapul. A lakásokhoz külön villanyóra tartozik, hogy a város megismerhesse az energiafelhasználási sémákat, és ezeknek megfelelően tervezhesse a megújuló energia kapacitását;

3.3 A „szénlábnyom” helyi szintű mérése és csökkentése

A helyi és regionális önkormányzatok fontos szerepet játszanak helyi közösségük háztartási és üzleti célú energiahasználatának, illetve „szénlábnyomának” felmérésében és irányításában. Ennek érdekében nagyobb hangsúlyt kell fektetni a szénkibocsátásra gyakorolt hatás felmérését szolgáló eszközök kifejlesztésére, és szélesebb hozzáférést kell biztosítani az energiafogyasztásra vonatkozó, ellenőrizhető adatokhoz:

Az egész Európára kiterjedő DISPLAY kampány segíti a helyi önkormányzatokat és kommunális épületeiket abban,

hogy egy speciális szoftver révén kiszámítsák energiafelhasználásukat. Arra is ösztönzi őket, hogy a középületekben felhasználóbarát módon megjelenítsék energiafogyasztásukat, és így felhívják a figyelmet az energiahatékonyság fontosságára;

3.4 Küzdelem a klímaváltozással – a szociális, környezeti és gazdasági előnyök egész sora

Az alacsony energiafelhasználású fogyasztási és termelési sémákhoz való alkalmazkodás jobb életminőséget nyújt a helyi polgárok számára azáltal, hogy csökkenti kockázatukat, a fenntarthatóbb helyváltoztatás ösztönzése révén javítja az utcák biztonságát, és olyan otthonok kialakítását teszi lehetővé, amelyek az időjárástól függetlenül kényelmesebbek az eddigieknél. E javulást a helyi akciók támogatásán dolgozó, a helyhez jobban kötődő piacokat kialakító és a közösség forrásait jobban kezelő helyi és regionális önkormányzatok teszik lehetővé.

Az angliai Brighton & Hove városi tanács energia-akciótársulást hozott létre, amely főként azzal foglalkozik, hogy kényelmesebb otthoni környezetet biztosít a legkockázatosabb helyzetben lévőknek, például idős embereknek, kis lakásban lakóknak vagy kórházból nemrég kibocsátott embereknek. A társulás 2005-ig – működésének eddigi két éve alatt – 361 magánháztartás otthoni környezetét tette jobbá, és a CO₂-kibocsátás évi 128 tonnás csökkenését érte el. Az egyszerűsített támogatásadminisztrációs eljárások, valamint a pályázati eljárások gondos kialakítása hozzásegítette a társulást ahhoz, hogy rövid időn belül jelentős előnyöket hozzon a közösségnek.

A **hollandiai Heerlen** városa, a skóciai Midlothian önkormányzatával együttműködve olyan távfűtési rendszert fejleszt ki, amely a felhagyott szénbányák melegvizét használja fel a helyi épületek fűtésére. Ezt a technológiát a napenergia-felhasználás jelentős növelésével ötvözték, s ez a középületekre is kiterjedt, városszerte és Németország szomszédos helységeiben is gondoskodva az innováció széles körű terjesztéséről és a megújuló energiák iránti figyelem felkeltéséről;

3.5 Helyi akciók támogatása a politikák egész sorával kapcsolatban

A meglévő épületeket, településeket, megélhetési módokat és életstílusokat adaptálni kell ahhoz, hogy megbirkózhassunk a kiszámíthatatlan, változatos, esetleg szélsőséges időjárási helyzetekkel. Ehhez az egyszerűség, a robusztusság és a rövid ellátási útvonalak segítik hozzá a közösségeket. A klímaváltozással szembeni rugalmasság javítható azáltal, ha gondoskodunk arról, hogy az élelmiszerek, a hő, a fény és a szolgáltatások (például a bevásárlási lehetőségek) minél inkább helyi szinten legyenek biztosítottak;

Az angliai Bristol város tanácsa a Primary Healthcare Trusttal és a Soil Associationnal együttműködve a terület iskolái közül 20-ban egy „Food for Life” rendszeren dolgozik: feldolgozatlan, friss, egészséges szezonális élelmiszereket vásárolnak az iskolai étkezesekhez.

3.6 A foglalkoztatás növekedésének ösztönzése

A klímaváltozáshoz és a fenntartható energiafelhasználáshoz kapcsolódó stratégiák lehetőséget teremtenek a közösségeinket fenyegető alapvető problémák kezelésére, és komoly szakértői és tudásbázis kialakítását teszik lehetővé a jövő számára. A helyi közösség, a helyi és a regionális önkormányzat, valamint az oktatási és az egészségügyi szektor, továbbá – lényeges elemként – a magánvállalatok közötti partneri kapcsolatok a közös cél jobb tudatosításához és a „befektetni a megtakarítás érdekében” megközelítés erősítéséhez vezetnek:

Az angliai Newark és Sherwood körzet tanácsa szinte teljesen megszüntette az ún. „fuel poverty”-t (a jövedelmekhez képest túl magas energiaszámlák okozta szegénységet) az állami lakások lakói körében. 1984-ben a lakások csupán 6 %-ában állt rendelkezésre valóban megfizethető árú hőszolgáltatás – jelenleg, az energiahatékonyságba történt befektetéseknek köszönhetően, 98,4 %-ukban. A fejlesztési programok helyi szinten az elkövetkező 18 évre 30 munkahelyet teremtettek. A 7 500 ingatlanra számított teljes költség a 1988–2008 közötti időszakra mintegy 24 millió euró lesz. A munkahelyek teremtése mellett Newarkban az iskolai teljesítmények is javultak, és kevesebb mentális jellegű egészségi problémával lehet találkozni. A Tanács úgy találta, hogy a kapcsolódó előnyök révén a projekt négy év alatt kifizetődött.

3.7 A helyi közösség egészségének és jólétének javítása

Az ún. „fuel poverty” számos háztartást érint Európában, és komoly egészségügyi kockázatot jelent, másfelől az elmúlt nyarak hősege a hőstressz folytán már eddig is az átlagot meghaladó számú halálozáshoz vezetett. A helyi és regionális önkormányzatok dolgozhatnak lakásállományukkal, és építési és tervezési szabályzatok, valamint hatékonyabb fűtő- és egyéb felszerelések révén biztosíthatják, hogy az otthonok kényelmesebbek legyenek, és kevésbé legyenek kitéve a szélsőséges időjárási körülményeknek, miközben a teljes „szénkibocsátási lábnyom” a jobb szellőzés és a nagyobb energiahatékonyság folytán csökken.

Az angliai Carrick körzet tanácsa a lakóegyesületekkel és a beaconsi közösségi felújítási társulás más tagjaival közösen energiahatékonyság-növelő lépéseket vezetett be a falmouthi Beacon lakónegyedben, amely egykor Cornwall egyik legrosszabb helyzetben lévő területe volt. Az eredmények: energiahatékonyság-növelő lépéseket tettek 900 otthonban; az első évben központi fűtési és szigetelési munkákat végeztek 300 ingatlanban,

összesen 274 000 eurót takarítva meg a tüzelőanyag-számlákon. A felújítási társulás szerint egy sor egyéb változás is tulajdonítható a lakások feljavításának: a lakosok egészsége javult, például 50 %-kal csökkent az asztmától szenvedők száma; a helyi iskola 100 %-os javulásról számolt be a fiúknál a szokásos iskolai vizsgálatok eredményeiben; a bűnözési arányszám jelentősen csökkent, így például a családon belüli erőszak eseteinek gyakorisága, valamint a veszélyeztetett kiskorúak száma is; minden eddiginél ritkábban fordul elő vandalizmus; növekedett a foglalkoztatottság; többen akarnak beköltözni a lakónegyedbe; és figyelemre méltóan javult a közösségi szellem.

A hollandiai Lewenborg lakosságának egészségi panaszai voltak a nedves lakások, valamint a fűtési problémák és a huzat miatt. Groningen város projektet egyeztet Groningen tartománnyal, egy szövetségi hivatallal, tanácsadókkal és egy nagy bankkal, melynek célja energiaauditok végeztetése a lakásokban és olcsó jelzálogkölcsönök biztosítása a lakástulajdonosoknak, hogy további költségek nélkül segítsék őket lakásuk klímájának javításában. Az eredmény: jobb egészségi állapot és alacsonyabb energiaszámlák.

3.8 A viselkedésminták változása

A helyi és regionális önkormányzatoknak együtt kell működniük a magánszektorral és az állami szféra más területeivel, társulásokat létrehozva az alacsony energiafogyasztás érdekében. Angliában és Wales-ben ez már elkezdődött: itt a Helyi Önkormányzatok Szövetsége kidolgozta „Anytown” 2025-ös jövőképét, ahol fenntarthatóbb közösséget lehet majd kialakítani a már létező technológiák alkalmazásával. Ebben a fenntartható jövőben elektromos járműveket használnak, több a zöldterület, a hő- és áramtermelés kombinált formában folyik, az utcák kialakítása pedig olyan, hogy ne ösztönözze a járművek használatát – s mindez anélkül valósítható meg, hogy bármiféle új technológia kifejlesztésére lenne szükség. Az ilyen fajta jövőképeknek a politikák, például a jövőbeli Városi Környezet Tematikus Stratégia fontos elemét kell alkotniuk, hogy segítsék a helyi és regionális önkormányzatokat a döntéshozatalban, a már meglévő technológia és know-how felhasználásával elérhető fenntarthatóbb jövő felé vezetve őket:

London polgármestere 2002 februárjában bevezette Európa első „dugódíját” (a városközpontba behajtó autók által fizetendő napi díjat). A rendszer eredményesen, 30 %-kal csökkentette a forgalmi torlódásokat, és a CO₂-kibocsátás a díjfizetési zónán belül most 20 %-kal alacsonyabb a 2002-es szintnél. Mivel kevesebb autó van az utakon, a tömegközlekedési eszközök menetsebessége felgyorsult, és egyre több londoni dönt úgy, hogy kerékpárral jár dolgozni. A keletkezett többletbevétel hozzájárult a londoni tömegközlekedés javításához. A londoni polgármesternek a klímaváltozás elleni küzdelmet célzó másik

kezdeményezése a Klímaváltozás Londoni Hivatalának létrehozása. Ez a hivatal magáncégekkel közösen alacsony vagy nulla szénkibocsátású energiaprojekteket hajt majd végre egész London területén a legtisztább technológiák alkalmazásával, a gazdasági fejlődés új lehetőségeit kínálva. A polgármester egy alacsony kibocsátású zóna létrehozását is tervezi, amellyel 2008-ra kitiltaná Nagy-London utcáiról a legtöbb szennyezést okozó teherautókat, buszokat és taxikat.

Olaszországban több mint 350 helyi hatóság (helyi és megyei önkormányzatok) fogadta el és alkalmazta a fenntartható fejlődés helyi programjait (Local Agenda 21), 1999-ben pedig létrehoztak egy szervezetet az integrált helyi tervek végrehajtásának globálisabb megközelítésmódja és eredményeik kiterjesztése érdekében. Egy sor mutató alapján minden város kidolgozta a CO₂-kibocsátás csökkentésének stratégiáját, az energiafogyasztás csökkentésével és a polgárok különböző kategóriáinak és célcsoportjainak – többek között az iskoláknak – címzett figyelemfelkeltő kampányokkal, a széles körben egyetértésre találó környezetvédelmi kultúra kialakításának elősegítésével és a rövid, közép- és hosszú távú cselekvésre irányuló tájékoztató jellegű projektek és kampányok megvalósításával.

3.9 Az energia szolgáltatásai a pusztá energia helyett

Ösztönözni kell, hogy a társadalom felismerje: az emberek nem magát az energiát akarják fogyasztani, hanem azokat a szolgáltatásokat és előnyöket (pl. meleget, fényt vagy egyéni közlekedést) akarják élvezni, amelyeket az energia nyújtani képes. Ezen energiához kapcsolt előnyök némelyike energia nélkül is megteremthető, ha az épületeket úgy tervezzük, hogy a nap melegítse őket, és lehetővé tesszük, hogy az emberek autót használata nélkül is hozzáférhessenek azokhoz a szolgáltatásokhoz, amelyekre szükségük van.

A „szerződéses energiakezelés” (contract energy management) elvének közismertebbé kell válnia az EU-ban, biztosítva, hogy valamennyi közösség számára elérhető legyen az az energiamegtakarítás, amelyet az Energiamegtakarítási Vállalatok (Energy Savings Companies, ESCO) hozhatnak. Az ügyfelek számára azért előnyös az ESCO cégek nyújtotta energia, mert így korszerűsített energiarendszerük lehet anélkül, hogy be kellene ruházniuk abba vagy kezelniük kellene azt. Az ESCO cégek nem egyszerűen energiaszállító szervekként működnek, hanem energiával kapcsolatos szolgáltatásokat, például hatékonyságméréseket is nyújtanak. A helyi önkormányzatok megbízható közvetítőkként nélkülözhetetlen szerepet játszanak az energiaprojektekben, a hatékony energiafelhasználású készülékek üzembe állításának megszervezése, illetve a helyi lakások energiahatékonyság-növelő munkálataihoz nyújtott támogatások révén. A helyi önkormányzatok ideális helyzetben vannak ahhoz, hogy ESCO cégek alapítása révén szélesítsék az energiamegtakarítás lehetőségeit, illetve hogy arra ösztönözzék az energiaügyi vállalatokat, hogy a lakásbérlet számára intézkedéscsomagok összeállításával és az energiamegtakarítás költségeinek megtérítésével maguk is ESCO céggé váljanak. Nagyon fontos a helyi és regionális önkormányzatok bevonása annak biztosítása érdekében, hogy a háztartási és üzleti piac valamennyi szegmense hozzáférhessen az energiamegtakarítás lehetőségeihez.

3.10 Az energia hatékonyabb felhasználása

Az EU-nak arra kell összpontosítania, hogy egységnyi elfogyasztott energia – például hatékonyabb készülékek használata, hő és áram együttes termelése vagy az épületek hővisszatartó szigetelése révén – több hasznot hajtson.

1990-ben az **angliai Leicester város tanácsa** azt tűzte ki célul, hogy az energiafogyasztást és a CO₂-kibocsátást 2025-re 50 %-kal csökkentik. A fő módszer a városban felhasznált energia figyelése intelligens mérőeszközökkel, amelyek 30 percenként a város minden részéből eljuttatják az adatokat a tanácshoz. A tanács létrehozott egy Energiaközpontot is, amely átfogó energiaügyi szolgáltatásokat nyújt a közösség minden részének, beleértve a megújuló energiát felhasználó, hatékony készülékek eladását is. Az Energiaközpont az alacsony szénkibocsátással járó technológiák fejlesztésének egyik úttörője, amely hozzájárult a technológiák terjesztéséhez, és összekötő kapocsként működik a vevők és a szállítók között. Ez magában foglalta a helyi kereskedők képzését is az alacsony szénkibocsátással járó technológiák telepítését illetően.

3.11 Megújuló energiák beszerzése, ahol csak lehetséges

Európában a GDP 16 %-át helyi és regionális önkormányzatok állítják elő. Mostanában már számos önkormányzat előírja, hogy fogyasztásuk egy részét vagy akár egészét valamilyen megújuló energiaforrásból kell fedezniük, és ezt az új lakások építésénél is feltételként szabja meg:

A **londoni Lewisham kerület tanácsa** 1999 óta „zöld” energiabeszerzési politikát folytat. 2000 novemberére árambeszerzésük már 100 %-ban megújuló energiaforrásból előállított áramból állt, és ezzel a „zöld energia” harmadik legnagyobb beszerzőjévé váltak Nyugat-Európában. A „zöld árammal” való ellátás instabilitása miatt 2004-ben, a második tender kiírásakor már csak az elektromosság 80 %-át kívánták megújuló energiaforrásból fedezni. Lewishamnak az volt a célja, hogy közreműködjön a megújuló forrásból származó áram piacának kialakításában, és ma már számos önkormányzat és állami szerv jár a nyomdokain.

3.12 A klímaváltozás figyelembevétele és a „klímamegfelelőség” vizsgálata

Az uniós, országos, regionális és helyi politikákat meg kell vizsgálni a „klímamegfelelőség” szempontjából, annak biztosítása érdekében, hogy azok összhangban legyenek a klímabiztonságot fenyegető veszélyek elleni harccal. Ezt szabályozási hatástanulmányok alkalmazásával lehet elérni, de azzal is, ha nyomást gyakorolnak az egyes országok kormányaira, hogy fontolják meg az energiafelhasználás fenntarthatóbb sémái felé terelő pénzügyi ösztönzők bevezetését:

Az **angliai Middlesborough kerület tanácsa** értékelési eljárást dolgozott ki annak megállapítására, hogy a klímaváltozás milyen hatást gyakorol a tanács egyes szolgáltatásaira. Egy nem kormányzati szervezettel együttműködve kifejlesztettek egy klímaváltozási hatáselemző modult, amely lehetővé tette, hogy a tanács valamennyi szolgálatánál felmérjék, hogy a változó időjárás milyen esetleges hatást gyakorol az általuk nyújtott szolgáltatásokra. Ennek eredményeként azon a 16 szolgáltatási

területen, amelyeknél a felmérést elvégezték, változtatások történtek a szolgáltatásnyújtásban: például több erőforrást biztosítanak árvizek esetén az autópálya-szolgáltatásokra, a túlmelegedés és a beeső vakító fény elkerülésére árnyékolást telepítenek az önkormányzati épületek köré, és az elkövetkező 20 évben a többlethőterhelés miatt a bitumenes útfelületek felújítása várható.

3.13 A közösség mozgósítása a klímaváltozás révén

A klímabiztonságot fenyegető veszély mértéke folytán az alkalmazkodás és a következmények enyhítése csak akkor lehet igazán hatásos, ha abban a társadalom valamennyi szegmense, a helyi és regionális önkormányzatok, a fogyasztók és a vállalkozások egyaránt közreműködnek. Egy átfogó intézkedéscsomagra is szükség lesz annak érdekében, hogy a lehető legteljesebb mértékben érvényesüljön az az életminőség-javulás, amelyet klímaváltozás elleni küzdelem magával hoz. A klímaváltozás elleni küzdelem itt említett számos megoldása csupán egy integrált intézkedéscsomag részeként működik. A magánautó-használat nagyobb mértékű csökkentése például csak akkor volna elfogadható a legtöbb ember számára, ha jó minőségű helyi szolgáltatások és szórakozási lehetőségek, valamint jó és fenntartható tömegközlekedés állnának rendelkezésre. A kisebb mértékű magánautó-használat kisebb forgalomhoz, valamint az áruk és szolgáltatások szabadabb mozgásához vezetne, gyorsítva a tömegközlekedést, ahogyan azt London központjának a „dugódíj” által érintett zónájában is tapasztalni lehet. Ez pedig vonzóbbá teszi a fenntartható helyváltoztatás más formáit, például a kerékpározást. Egy ilyen „kedvező dominóhatás” eléréséhez a közösség valamennyi szegmensét be kell vonni:

Islington londoni kerület kidolgozta az „energiakövetek” (az energiahatékonyság és közösség bevonása terén képzett személyek) rendszerét. Ők vállalják, hogy látogatásokat szerveznek a helyi lakosok, KKV-k és iskolák számára, bemutatva a kerület energiafelhasználását és az annak csökkentésére alkalmazott módszereket (épületek energiamegfigyelés vizsgálatát).

4. A Régiók Bizottságának ajánlásai

A Régiók Bizottsága

4.1 **kéri** az Európai Bizottságot, hogy ismerje fel: a klímaváltozás ellen többoldalú megközelítéssel, valamennyi kormányzati szféra együttműködésével, a magánszektorral, az egészségügygel, helyi és oktatási csoportokkal, valamint energiahatékonysági szervezetekkel társulva kell küzdeni;

4.2 **kéri** az Európai Bizottságot, hogy ismerje el a helyi és regionális önkormányzatok egyedülálló szerepét, bocsásson rendelkezésre megfelelő forrásokat demonstrációs és terjesztési projektekre, s ezt a szerepet tegye nyilvánvalóvá a politikai

dokumentumokban, például az energiahatékonyságról szóló jövőbeli fehér könyvben;

4.3 **kéri**, hogy az EU kötelezze el magát a 2005. márciusi Európai Tanács alkalmával kötött megállapodás szerinti, 2050-ig szóló további minimálisan 60-80 %-os emissziócsökkentési cél mellett, és biztosítsa, hogy ugyanez az ambiciózus cél tükröződjön a nemzetközi fórumokon, így például az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményén is;

4.4 **üdvözli**, hogy az EU jelenlegi elnöksége és a G8 országok súlyt helyeznek a klímaváltozás elleni küzdelemre, és felszólítja az EU jövőbeli elnökségeit, hogy szintén fektessenek hangsúlyt erre a kérdésre;

4.5 **ösztönzi** az Európai Bizottságot és a nemzeti kormányokat, hogy a klímaváltozás szempontjából vizsgálják át saját politikáikat, továbbá a WTO és a nemzetközi pénzüzetek, valamint a Világbank politikáit;

4.6 **felhívja** az Európai Bizottságot, hogy tegyen lépéseket a legrosszabb hatékonysággal működő energiafogyasztó termékek kiküszöbölésére azáltal, hogy a készülékek minimálisan megengedett energiahatékonysági szintjét néhány évenként 10 vagy 20 %-kal felemeli minden olyan kategóriában, ahol lényeges különbség van a legjobb és legrosszabb berendezések energiafogyasztása között;

4.7 **kéri** az Európai Bizottságot, hogy ismerje fel: a – különösen a városi területeken – növekvő lakosság elhelyezéséhez biztosított új lakások számának jelentős emelkedése jó lehetőséget ad arra, hogy az épületek energiahatékonyságára vonatkozó 2002-es irányelvben foglaltaknál sokkal magasabb kötelező szabványokat vezessenek be az épületek energiahatékonyságára. Ezt a lehetőséget nem szabad elszalasztani. Az építési szabványokban emellett a klímaberendezésektől való függőség csökkentése érdekében nagyobb hangsúlyt kell fektetni arra, hogy azok a természetes árnyékolást és szellőzést ösztönözzék;

4.8 **támogatja** a klímaváltozás figyelembevételét a vízkészletterveknél és a vízkészletek kezelésénél;

4.9 **kéri** az Európai Bizottságot, hogy a klímaváltozást figyelembe vevő új biztosítási formák kifejlesztése érdekében működjön szorosan együtt a magánszférával;

4.10 **kéri** az Európai Bizottságot, tegye lehetővé, hogy a helyi és regionális önkormányzatoknak nagyobb és egységesebb hozzáférésük legyen a helyileg értelmezhető, valós idejű fogyasztási adatokhoz, postai irányítószám szerint minél nagyobb mértékben lebontva, az egyes felhasználók magánszféráját azonban nem sértve. Ezen információk nélkül a helyi és regionális önkormányzatok nem tudják teljes mértékben irányítani az átalakulást az alacsony szénkibocsátású gazdaság felé.

4.11 **felkéri** az Európai Bizottságot, hogy fontolja meg, mennyiben járulnak hozzá a klímaváltozás elleni helyi stratégiák és akciók a lisszaboni stratégia munkahelyekre, növekedésre és versenyképességre vonatkozó céljaihoz, és fűzze szorosabbra a kapcsolatot a lisszaboni politikai menetrend és a klímaváltozással összefüggő politikák között;

4.12 **kéri** az Európai Bizottságot és az egyes országok kormányait, hogy a helyi és regionális önkormányzatokkal együttműködve dolgozzanak ki egységes kommunikációs kampányt annak közlésére, hogy a klímaváltozási helyzet sürgető, és azonnali cselekvésre van szükség;

4.13 **felkéri** az Európai Bizottságot, hogy a klímaváltozás nemi és szociális szempontból egyenlőtlen hatásait illetően helyi és regionális szinten eddig végzett munkára építve gondoskodjon arról, hogy a nők ne szenvedjenek aránytalanul nagyobb mértékben a klímaváltozás hatásaitól ⁽⁴⁾;

4.14 **támogatja** azt a javaslatot, mely szerint a fenntartható fejlődés elősegítésére (és a klímaváltozás leküzdésére) a regionális politikát szolgáló általános finanszírozási eszközöket használják fel;

4.15 **felhívja** az Európai Bizottság figyelmét, hogy szorgalmazza szoros kapcsolatok létrehozását az eljövendő „A városi környezetre vonatkozó tematikus stratégia” és „A levegőminőségre vonatkozó tematikus stratégia” között, ezzel is biztosítva az erős elkötelezettséget a klímaváltozás elleni küzdelemmel szemben a politikák valamennyi területén;

4.16 **felhívja** a Miniszterek Tanácsát, hogy a megújuló energiát illetően kötelezze el magát a magasabb és hosszabb távú célok iránt, lehetővé téve a helyi döntéshozóknak a megújuló energiák helyi kapacitásának kiépítését;

4.17 **felhívja** az Európai Bizottságot, kötelezze el magát a helyi és regionális önkormányzatokkal és európai hálózataikkal való együttműködés mellett, hogy a különböző település- és tereptípusokra nézve olyan jövőképeket dolgozhassanak ki, melyben a meglévő technológiák optimális felhasználása és a szükséges tudásbázis kiépítése révén valóban alacsony a szénki-bocsátás. Ezt az Európai Bizottságnak elő kell segítenie, oly módon, hogy nagyobb hangsúlyt fektet a módszerekről folytatott helyi és regionális szintű tapasztalatok cseréjére.

Brüsszel, 2005. november 17.

A Régiók Bizottsága

elnöke

Peter STRAUB

⁽⁴⁾ A Climate Alliance (www.klimabuendnis.org) által végzett friss kutatások szerint ez a helyzet.